

Alatke transparentnosti i odgovornosti

Kako interna i eksterna revizija mogu biti korišćene od strane centralnih budžetskih agencija kako bi omogućile postizanje odgovornosti i transparentnosti?

Richard Maggs

Šta ću pokriti

- Brzo podsećanje u vezi revizije i velikih modela finansijskog upravljanja
 - Eksterna revizija
 - Interna revizija
- Kako se uopšteno gledano razvija revizija
- Pojam odgovornosti
- Kako revizija može biti korišćena od strane budžetskih ovlašćenih organa kao vodič za sprovođenje promena
- Neka pitanja za članove panela

Uloge revizora

- Interna revizija
 - nezavisno, objektivno pružanje uveravanja i konsultantskih aktivnosti koji su dizajnirani da dodaju na vrednosti i unaprede funkcionisanje organizacije
 - pomaže organizaciji da postigne svoje ciljeve preko uvođenja sistematičnog, disciplinovanog pristupa kod evaluacije i unapređivanja delotvornosti upravljanja rizikom, kontrolom i procesima rukovođenja
 - alatka odgovornosti rukovodilaca – prati liniju odgovornosti
- Eksterna revizija (Vrhovna revizorska institucija)
 - Nezavisna revizija vladinih računa
 - Revizije učinaka vladinih prihoda i rashoda
 - Ključna odlika je odgovornost parlamentu
 - Ne postoji jedinstveni model – Revizorski sud i Kancelarije.

Modeli finansijskog upravljanja

- Odražavaju tri ključna faktora:
 - Istorijski razvoj
 - Zakonski razvoj
 - Administrativni razvoj
- Kao posledica toga, dva velika modela finansijskog upravljanja su samo refleksija istorijskih imperija. Britanskog i francuskog.
- Međutim, nijedna zemlja nije u potpunosti slična bilo kojoj drugoj u smislu upravljanja javnim finansijama

Dva osnovna modela

Anglosaksonski

- Budžet na višem nivou agregacije (ukupne cifre po linijskim stavkama, bez detalja)
- Fokus na odgovorna lica za nadzor nad budžetom organa
- Interna revizija internih kontrola
- Eksterna revizija povezana sa parlamentom
- Kontrola je proces

Frankofonski

- Detaljna budžetska kontrola
- Fokus na odgovorne subjekte za pojedine aproprijacije budžeta
- Finansijski / budžetski odgovorna lica za nadzor - pretodna autorizacija transakcija
- Eksterna revizija povezana sa sudstvom
- Kontrola je osoba

... i FSU varijanta

Mnogi elementi frankofonskog modela:

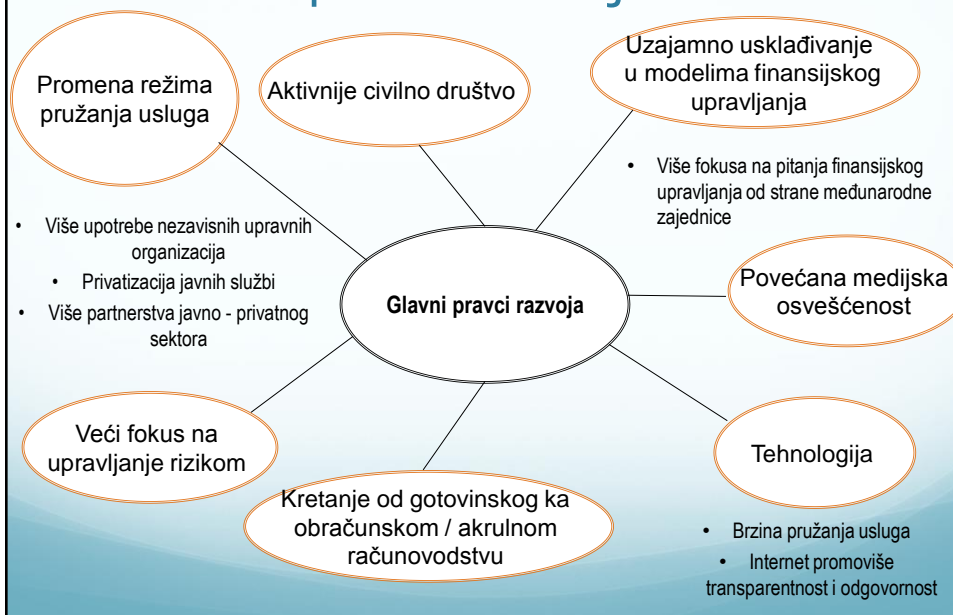
- Detaljni budžet
- Državna revizorska institucija (revizorska komora / revizorski odbor)
- Elementi "ex-ante" revizije

Određeni ključni dodaci:

- Visoko centralizovana i moćna funkcija finansijske inspekcije koja sprovodi planirane ex post preglede zakonitosti izvršenih rashoda
- Pokrivenost celokupnog javnog sektora u okviru od nekoliko godina

... takođe široko rasprostranjena u drugim zemljama.

Glavni pravci razvoja PFM-a

Uzajamno usklađivanje pristupa

- Došlo je do opšteg približavanja dva glavna modela finansijske kontrole
- Ključni pokretač je bio kriterijum za prisutapanje u članstvo EU, a koje je promovisalo PIFC
- Još jedan dodatni faktor je bio spektakularan neuspeh finansijske kontrole u okviru same Evropske komisije u periodu kada je funkcionisala u skladu sa frankofonskim modelom

Ključni elementi dobrog finansijskog upravljanja

Kako se revizija razvija

- Od vršenja usaglašavanja i sprovođenja osnovnih finansijskih revizija koje pokrivaju provere pravila i procedura, zakonitosti i ispravnosti izvršavanja rashoda
- Do obavljanja sofisticiranih finansijskih revizija prateći prelaz ka obračunsko / akralno zasnovanom računovodstvu koristeći Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor
- Revizije učinaka su sada ključna uloga većine revizora kojima se fokusira na ekonomičnost, efikasnost i delotvornost
- Umanjen nivo poverljivosti i povećan stepen transparentnosti, pošto su mnoge interne revizije sada javno dostupne

Zašto transparentnosti nije igra bez dobitnika

- Što su vlade otvorenije, to im je bolje.
- Eksterni nadzor i kontrola zahtevaju od rukovodioca da razviju bolje informacione sisteme i da zatraže za dobijanje osiguravanja u vezi njihove delotvornosti. Oni promovišu bolje upravljanje sredstvima.

Pojam odgovornosti

- Reč koja u nekim jezicima ne postoji
 - Nije reč o izveštavanju ...
 - Niti je sinonim za transparentnost
 - On odražava proces koji za rezultat ima posledice za zvaničnike u vezi načina na koji je javni novac potrošen.
- Odgovornost postoji kada:
 - Postoji jasna linija razgraničenja između odgovornosti i ovlašćenja za implementaciju politike
 - Nju osećaju lica koja su odgovorna
 - Ministri odu u zatvor zbog njihovog nezakonskog upravljanja sredstvima

Različita gledanja odgovornosti

- **Eksterna revizija** na odgovornost gleda u smislu ministarske odgovornosti u vezi sa njihovim obavezom izveštavanja parlamenta
- **Interna revizija** na odgovornost gleda u smislu odgovornosti rukovodilaca za sprovođenje interne kontrole
- **Trezor / Budžet** – posmatra odgovornost u smislu pružanja izveštaja i informacija za potrebe javnosti kako bi se istoj omogućilo da vladu smatraju odgovornom za alociranje i potrošnju sredstava.

Korišćenje revizije na najbolji način - 1

- Revizija može da pomogne kod:
 - Potvrđivanja (indikatora učinaka, ostvarenja budžeta, itd.)
 - Osiguranja (finansijskih izveštaja, delotvornosti interne kontrole, itd)
 - Revizije učinaka (ekonomičnosti, efikasnosti, delotvornosti, itd.)
 - Procene rizika (identifikovanja oblasti visokog rizika, slabe ili prejake kontrole, potencijalnih oblika prevara, itd.)
- Dobri revizori mogu biti efikasni poslovni partneri
 - Posvećivanjem pune pažnje na kreatore budžeta
 - Pružanjem podataka i informacija za delotvorno budžetsko preispitivanje zahteva za dobijanje dodatnih sredstava
 - Pokazivanjem na kojim mestima su sredstva loše potrošena
 - Pružanjem pomoći u ime budžeta vezano za odgovornost rukovodilaca kod upotrebe sredstava iz istog

Korišćenje revizije na najbolji način – 2

- Kako bi bila delotvorna, revizija mora da poseduje:
 - Ovlašćenje i nezavisnost
 - Adekvatna sredstva (kako po broju, tako i po kvalitetu zaposlenog osoblja, te sredstava budžeta koja se ne odnose na troškove zaposlenih već, na primer, za putovanja i IT podršku)
 - Usvoji i primeni standarde iz primera najboljih praksi
 - Ima pristup informacijama i ljudima
 - Delotvorne i blagovremene izveštaje (napisane na dobar način sa snažnim pratećim dokazima, sa fokusom na važna pitanja i jasno predočenim preporukama za sprovođenje daljih aktivnosti)
- Reviziji takođe trebaju klijenti koji:
 - su pripremljeni da slušaju i da budu otvoreni za prijem konstruktivne kritike
 - mogu da vide izvan i preko negativnog
 - su raspoloženi i sposobni da preuzmu aktivnosti kako bi se pozabavili ključnim pitanjima

Pitanja za članove panela

1. Da li je odgovornost samo bolna ili je takođe i korisna?
2. Šta vi kao klijenti vidite kao ključnu ulogu interne i eksterne revizije u jačanju odgovornosti i transparentnosti? Da li nam možete ponuditi neke primere?